Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Спицька Катерина Олегівна**, 1996 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2019 році Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Право», виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету імені Тараса Шевченка № 232-34 від 29.04.2026 року, у складі:

Голови разової
спеціалізованої вченої ради – **Василя АНДРІЇВА,** доктора юридичних наук, професора, професора кафедри трудового права та права соціального забезпечення Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Рецензентів – **Світлани ЧЕРНОУС,** кандидата юридичних наук, доцента, завідувачки кафедри трудового права та права соціального забезпечення Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
Руслана КОВАЛЕНКА, доктора юридичних наук, доцента кафедри трудового права та права соціального забезпечення Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Офіційних опонентів - **Володимира БУРАКА,** доктора юридичних наук, професора, професора кафедри соціального права Львівського національного університету імені Івана Франка;
Володимира МЕЛЬНИКА, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного, міжнародного права та публічно-правових дисциплін Київського університету інтелектуальної власності.

на засіданні 23 червня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» Спицькій Катерині Олегівні на підставі публічного захисту дисертації «Соціально-правовий захист осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано на кафедрі трудового права та права соціального забезпечення Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник – **Тищенко Олена Володимирівна**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дисертацію виконано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) та містить нові науково-обґрунтовані результати, а саме:

здійснено комплексну класифікацію ключових етапів у розвитку законодавства правового регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни, що відображають поступове вдосконалення правових механізмів підтримки осіб, які зазнали інвалідності внаслідок бойових дій; обґрунтовано необхідність заміни існуючої в Україні системи груп інвалідності (I, II, III), яка не відповідає загальноприйнятій у країнах Європейського Союзу Міжнародній класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (2001 р.), на п'ятиступеневу німецьку модель системи визначення інвалідності, котра базується на визначеній шкалі втрати працездатності (Grad der Behinderung, GdB), які встановлюватимуться в залежності від медичних показників стану здоров'я та фізіологічних можливостей стану особи; запропоновано проєкт доповнення Факультативного протоколу до Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю з урахуванням сучасних умов воєнного часу; сформульовано визначення «правових гарантій соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни», «системи органів соціального захисту ветеранів війни, у тому числі осіб з інвалідністю внаслідок війни»; запропоновано запровадження методичних рекомендацій щодо забезпечення розумним пристосуванням осіб з інвалідністю внаслідок війни, які бажають взяти участь у конкурсі на посади місцевого самоврядування в територіальних громадах; впровадження нового виду соціальної послуги постійного супроводу особи з інвалідністю внаслідок війни в територіальній громаді, а також вказано на необхідність розробки та затвердження державного соціального стандарту для цього виду послуги, запропоновано в проєкті Соціального кодексу України

(який перебуває на стадії розробки) виокремити розділ, присвячений соціальному захисту ветеранів війни. Запропоновано авторську структуру (постатейно) цього розділу; удосконалено доктринальне визначення поняття «соціальний захист осіб з інвалідністю внаслідок війни», визначено підходи до реформування правового регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні через впровадження соціальних програм та диджиталізацію процесу отримання допомоги, розуміння сутності міжнародного регулювання соціального захисту ветеранів, у тому числі осіб з інвалідністю внаслідок війни для вдосконалення національного законодавства.

Здобувачка має 11 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 3 статті, опубліковані у наукових фахових виданнях України, 2 статті, опубліковані у наукових журналах, а також 6 тез доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях:

1. Спицька К. О. Інновації у соціально-правовому захисті осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. № 87. Ч. 2. С. 132–136.
2. Спицька К. О. Особливості соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни за законодавством Сполучених Штатів Америки. Наукові інновації та передові технології. 2025. № 12(52). С. 2922–2931.
3. Спицька К. О. Теоретично-правові підходи до визначення поняття соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні. Економіка. Фінанси. Право. 2025. № 12. С. 49–52.
4. Спицька К. О. Сучасні проблеми соціально-правового захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні. Молодий вчений. 2025. № 1 (132). С. 152–156.
5. Спицька К. О. Тенденції реформування правового регулювання встановлення статусу особи з інвалідністю внаслідок війни в Україні. Молодий вчений. 2025. № 2 (133). С. 170–174.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Андріїв Василь Михайлович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри трудового права та права соціального забезпечення Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна без зауважень.

Черноус Світлана Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри трудового права та права соціального забезпечення Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. У межах дослідження особливостей правового регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні авторка на с.

73-74 зазначає: «Права, які випливають із правового статусу осіб з інвалідністю є правами та гарантіями, які надаються державою з метою інтеграції, адаптації, підтримки та усуненню бар'єрів, які створює статус особи з інвалідністю внаслідок війни. Ці права зазвичай закріплюються в національному законодавстві. Наприклад: щорічна грошова допомога; безоплатне протезування та одержання ліків за рецептами лікарів; знижки на оплату житлово-комунальних послуг; реабілітація; державна підтримка в освітній сфері та інші». У зв'язку з наведеним доцільно було б конкретизувати авторську позицію щодо ролі та значення недержавного соціального захисту у забезпеченні належної підтримки осіб з інвалідністю внаслідок війни в сучасних умовах України.

2. Аналізуючи правовий порядок встановлення статусу особи з інвалідністю внаслідок війни в Україні, здобувачка на с. 79 зазначає, що «Особи, які отримали інвалідність внаслідок поранень, контузій, каліцтв або захворювань під час воєнних дій, мають право на отримання статусу особи з інвалідністю внаслідок війни». У цьому контексті потребує уточнення питання щодо наявності права у цивільних осіб, які зазнали поранення, контузії, каліцтва або захворювання під час війни, на встановлення статусу особи з інвалідністю внаслідок війни. У разі позитивної відповіді доцільно було б також розкрити особливості правового механізму встановлення такого статусу для зазначеної категорії осіб.

3. Розглядаючи напрями реформування правового регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні, авторка на с. 169 узагальнює, що: «Українське законодавство, що регулює соціальний захист осіб з інвалідністю внаслідок війни, є надзвичайно розрізненим. Існує безліч законів, підзаконних актів та постанов, які часто дублюють, суперечать або не узгоджуються між собою, тому це створює «правовий хаос», ускладнює доступ ветеранів до належних пільг та послуг, а також створює широке поле для бюрократичних перешкод і зловживань». З огляду на наведене, доцільним видається більш предметно окреслити, які саме напрями вдосконалення правового регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни, на думку здобувачки, мають бути реалізовані в Україні першочергово в умовах воєнного стану.

Коваленко Руслан Іванович, доктор юридичних наук, доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Досліджуючи міжнародно-правове регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні, здобувачка на с. 74 дисертації обґрунтовує доцільність запровадження додаткового факультативного протоколу до Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю як необхідного кроку, зумовленого новими реаліями війни. При цьому зазначається, що чинний Факультативний протокол, який передбачає можливість подання скарг до Комітету з прав осіб з інвалідністю, безумовно, має важливе значення, однак

не містить достатньо чітких і спеціалізованих механізмів захисту прав осіб з інвалідністю в умовах, коли держави-учасниці порушують положення Конвенції саме у контексті збройної агресії, окупації та бойових дій. На думку авторки, новий додатковий факультативний протокол має бути сфокусований на захисті прав осіб з інвалідністю в умовах збройних конфліктів і стати новим інструментом міжнародного гуманітарного права. Водночас наведена пропозиція потребує додаткового обґрунтування, оскільки Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю є універсальним міжнародно-правовим актом, який поширюється на всі категорії осіб з інвалідністю. У зв'язку з цим постає питання щодо доцільності виокремлення в її межах, навіть на рівні факультативного протоколу, окремого регулювання, присвяченого саме особам з інвалідністю внаслідок війни.

2. Розглядаючи тенденції реформування правового порядку встановлення статусу особи з інвалідністю внаслідок війни в Україні, авторка на с. 81 дисертаційного дослідження зазначає, що «нова система оцінювання повсякденного функціонування враховуватиме принципи Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я, що передбачає розгляд не лише медичних аспектів, але й соціальних факторів, впливу середовища та бар'єрів. Такий підхід сприяє індивідуалізації підтримки, підвищує її ефективність і допомагає створювати умови для максимально можливої незалежності та активності людини». Разом із тим доцільним видається з'ясування авторської позиції щодо того, наскільки нова запроваджена в Україні система оцінювання повсякденного функціонування особи узгоджується з особливостями правового регулювання встановлення інвалідності в інших державах, досвід яких здобувачка аналізувала у процесі дослідження.

3. Вивчаючи практико-правові проблеми соціальної підтримки осіб з інвалідністю внаслідок війни у сфері праці, авторка на с. 100 дисертації обґрунтовано наголошує, що «забезпечення працевлаштування осіб з інвалідністю внаслідок війни є одним із ключових напрямів державної політики у сфері соціального захисту, оскільки воно безпосередньо впливає на рівень інтеграції колишніх військовослужбовців у цивільне життя та їхню соціально-економічну стабільність. Працевлаштування осіб з інвалідністю внаслідок війни має як економічний, так і соціально-психологічний вимір: воно дозволяє не лише забезпечити матеріальне благополуччя, а й сприяє відновленню почуття власної значущості, активної громадянської позиції та поверненню до повноцінної участі в житті суспільства». У зв'язку з цим постає питання щодо ефективності чинного нормативу робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю, передбаченого ст. 18-2 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні». Зокрема, доцільно було б з'ясувати, чи вважає здобувачка такий механізм належним та ефективним інструментом забезпечення трудових прав осіб з інвалідністю в сучасних умовах.

Бурак Володимир Ярославович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри соціального права Львівського національного університету імені Івана Франка: Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Досліджуючи проблематику становлення правового регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні, авторка на стор.45-46 вказує: «Не применшуючи вагомого значення Кодексу України «Про захист державності, незалежності та статус захисників держави» як інструменту консолідації специфічних пільг та посилення статусної ролі захисників, слід визнати, що формат Соціального кодексу дозволяє подолати фрагментарність чинного законодавства та інтегрувати ветеранів у загальну державну систему соціальної підтримки на основі єдиних стандартів та людиноцентричного підходу. У той час як Кодекс України «Про захист державності, незалежності та статус захисників держави» може існувати автономно, провокуючи розбіжності з іншими нормативними актами, Соціальний кодекс забезпечує уніфікацію термінології, цифровізацію послуг та перехід від застарілої радянської моделі пільг до реальної реабілітації та інклюзії». Постає питання, чи не спричинить відмова від прийняття спеціального кодифікованого акту - Кодексу України «Про захист державності, незалежності та статус захисників держави» - на користь ухвалення загального Соціального кодексу України, поглиблення саме тієї фрагментарності у правовому регулюванні соціального захисту ветеранів війни, включно з особами з інвалідністю внаслідок війни? Чи зможе врегулювати одна глава Соціального кодексу України всі проблеми соціального захисту ветеранів війни/осіб з інвалідністю внаслідок війни?

2. Аналізуючи правові гарантії соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні дисертантка на стор. 95 звертає увагу, що: «Особи з інвалідністю внаслідок війни отримують право на безоплатне медичне обслуговування в державних і комунальних закладах охорони здоров'я, що включає широкий спектр медичних послуг: від амбулаторного лікування до стаціонарної допомоги у спеціалізованих лікарнях. Важливим є і першочергове обслуговування осіб з інвалідністю внаслідок війни у медичних установах, яке забезпечує їхній швидкий доступ до лікарів і лікувальних процедур». Утім, практика свідчить, що однією з найбільш гострих проблем у сфері медичного забезпечення осіб з інвалідністю внаслідок війни залишається відсутність ефективного механізму реабілітації у спеціалізованих закладах. Навіть за умов воєнного стану реабілітація ветеранів, попри її виняткову важливість, не забезпечується належним фінансуванням та достатнім кадровим ресурсом. У цьому контексті бажано було б почути позицію дисертантки щодо значення медичної реабілітації як вагомої складової соціального забезпечення осіб з інвалідністю внаслідок війни.

3. Розглядаючи проблеми реформування соціальних послуг для ветеранів війни, дисертантка на стор. 175 слушно підсумовує, що «з метою наближення соціальних послуг до ветерана в умовах децентралізації, у дисертації запропоновано запровадити новий вид послуги - постійний супровід особи з інвалідністю внаслідок війни в територіальній громаді. Реалізація цієї ініціативи потребує розроблення та затвердження державного соціального

стандарту, який чітко визначить зміст, обсяг та порядок надання такої допомоги, гарантуючи її високу якість та рівний доступ для всіх захисників незалежно від місця їх проживання». Відповідно, виникає питання, які ключові відмінності вже існуючої соціальної послуги підтриманого проживання від запропонованої авторкою соціальної послуги постійного стороннього супроводу особи з інвалідністю внаслідок війни у територіальній громаді? Чи не є ці послуги тотожними за своїм змістом, призначенням і спрямуванням?

Мельник Володимир Петрович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, міжнародного права та публічно-правових дисциплін Київського університету інтелектуальної власності. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1.Досліджуючи розвиток соціально-захисного законодавства, авторка у дисертаційній роботі на стор.45 стверджує, що «розвиток законодавства України щодо соціального захисту осіб з інвалідністю, особливо тих, хто постраждав внаслідок війни, протягом періоду незалежності демонструє чітку еволюцію, яка тісно пов'язана з історичними викликами, що поставали перед країною. Правове регулювання соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні постійно розвивається, реагуючи на суспільні запити та виклики часу». У цьому контексті, хотілося б почути точку зору дисертантки щодо останніх тенденцій реформування соціально-захисного законодавства, яке регулює особливості соціально-правового становища осіб з інвалідністю внаслідок війни в Україні.

2.Серед ключових слів в анотації до дисертаційного дослідження названо «гарантії соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни», про що в роботі згадується неодноразово. На стор. 19 дається власне авторське визначення «правових гарантій соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни, як системи законодавчо закріплених норм, механізмів та заходів, які забезпечують реалізацію та захист конституційних прав і свобод цієї категорії громадян на соціальну підтримку, медичне, пенсійне забезпечення, професійну адаптацію та інтеграцію у суспільство, з урахуванням специфічних потреб, зумовлених їхнім статусом». Виходячи з цього, виникає питання, які основні проблеми реалізації правових гарантій соціального захисту осіб з інвалідністю внаслідок війни, на думку дисертантки, існують на сьогодні в Україні?

3.У дисертаційному дослідженні констатовано наявність суттєвої прогалини у забезпеченні трудових прав осіб з інвалідністю внаслідок війни, що виявляється у відсутності дієвого механізму розумного пристосування на посадах місцевого самоврядування. Для подолання цього бар'єра запропоновано розроблення та впровадження спеціальних методичних рекомендацій, які дозволять особам з інвалідністю внаслідок війни на рівних засадах брати участь у конкурсах на посади в територіальних громадах (стор.175). У зв'язку з цим, виникає питання як узгоджуватимуться запропоновані дисертанткою спеціальні методичні рекомендації для участі осіб з інвалідністю внаслідок війни в конкурсі на посади в органах місцевого

самоврядування в територіальних громадах з Методикою забезпечення осіб з інвалідністю, які бажають взяти участь у конкурсі на зайняття посад державної служби, розумним пристосуванням, затвердженою наказом Національного агентства України з питань державної служби 01.10.2021 р. № 157-21.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Спицькій Катерині Олегівні ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова спеціалізованої
вченої ради,
доктор юридичних наук, професор **Василь АНДРІЇВ**

